[Total No. of Pages : 3

03231A

Second B.A.M.S. (2010)/(2012)/(2017) Examination, Winter - 2020

DRAVYAGUN VIGYAN - I

(Second BAMS 2012 Syllabus is applicable to BAMS 2017/2010/ Old/New Students w.e.f. Summer-2018 Exam)

Total Duration : Section A + B = 3 Hours

Total Marks : 90

SECTION - A & SECTION - B

Instructions :
1) *Use **blue/black** ball point pen only.*
2) ***Do not** write anything on the **blank portion of the question paper.** If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.*
3) ***All** questions are **compulsory.***
4) *The number to the **right** indicates **full** marks.*
5) *Draw diagrams **wherever** necessary.*
6) *Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.*
7) ***Use** a common answerbook for **all** sections.*

SECTION - A (45 Marks)

1. **लघुत्तरी प्रश्न (सहापैकी कोणतेही पाच) :** [5 × 3 = 15]

Short answer question (**any five out of six**) :

a) चरकोक्त दीपनीय गणातील द्रव्ये लिहून उपयोग लिहा.

Write the ingredients of Charakokta 'Deepaniya gana' and describe the uses.

b) विपाक उपलब्धी हेतू थोडक्यात लिहा.

Write 'Vipak Upalabdhi hetu' in brief.

c) द्रव्यांचे पंचभौतिकत्व स्पष्ट करा.

Explain the 'Panchabhautikatva' of dravya.

d) 'कंटकपंचमुल' मिश्रक गणातील घटक लिहून कर्म वर्णन करा.

Write the ingredients of 'Kantakapanchamoola' mishraka gana and its action.

e) विरूद्ध द्रव्य संकल्पना स्पष्ट करून कोणतेही दोन उदाहरणे लिहा.

Explain incompatibility of the dravya with any two examples.

f) योनीभेदाने द्रव्य वर्गीकरण थोडक्यात लिहा.

Write in brief about the classification of dravya according to Yonibheda.

2. लघुत्तरी प्रश्न (सातपैकी कोणतेही सहा) : [6 × 5 = 30]

Short answer question (**any six out of seven**) :

a) देश, वीर्य व उपयुक्तांगानुसार द्रव्य संग्रहण वर्णन करा.

Describe collection of dravya with respect to desha, veerya and upayuktanga.

b) भावप्रकाश निघंटूचा कर्ता, काल व वैशिष्ट्ये वर्णन करा.

Describe author, era and characteristics of Bhavaprakash Nighantu.

c) नागार्जुनोक्त कर्मण्य गुण वर्णन करा.

Describe 'Karmanya guna' told by Nagarjuna.

d) 'प्रभाव' व्याख्या लिहून दोन उदाहरणे लिहा.

Write the definition of 'Prabhav' and give two examples.

e) द्रव्यातील विविध अपमिश्रण सांगून द्रव्यशोधन विधी थोडक्यात वर्णन करा.

Write the different adulterants in dravya and give brief about purification methods of dravya.

f) 'प्रशस्त भेषज' लक्षणे स्पष्ट करा.

Explain the characteristics of 'Prashasta Bheshaja'.

g) आधुनिक शास्त्रानुसार 'द्रव्य शोषण' वर परिणाम करणारे घटक वर्णन करा.

Explain the factors affecting on 'drug absorption'.

SECTION - B (45 Marks)

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न (चारपैकी कोणतेही तीन) : [3 × 15 = 45]

Long answer question (**any three** out of **four**) :

a) खालील मुद्द्यांच्या आधारे 'मधुर रस' सविस्तर वर्णन करा. महाभूताधिक्य, लक्षणे, गुणकर्मे, दोषप्रभाव, स्कंध, अतियोग लक्षण व कर्मापवाद.

Explain in detail 'Madhur Rasa' with the following points. 'Mahabhutadhikya, Lakshana, Gunakarma, Doshaprabhav, Skandha, Atiyoga lakshan and Karmapavad.

b) वीर्य निरूक्ती, परिभाषा, स्वरूप सांगून वीर्य मतमतांतरे व द्विविध वीर्य सविस्तर वर्णन करा.

Give etymological derivation, definition, swaroopa of virya and explain in detail about virya matamatantara and dwividha virya.

c) खालीलपैकी कोणत्याही तीन कर्मांचे सोदाहरण वर्णन करा.

i) बृंहण ii) बल्य

iii) स्रंसन iv) रसायन

Explain **any three** karmas with examples.

i) Bhruhan ii) Balya

iii) Sransana iv) Rasayana

d) पुढील मूत्रल द्रव्यांचे या मुद्द्यांच्या आधारे वर्णन करा. फार्माकोलॉजिकल ॲक्शन, इंडिकेशन, कॉन्ट्राइंडिकेशन, डोस.

i) मॅनिटॉल

ii) फ्युरोसेमाइड

iii) स्पायरोनोलॅक्टोन

Explain the following diuretic drugs with the points like-pharmacological action, indications, contraindications and dose.

i) Manitol

ii) Furosemide

iii) Spironolactone

03231B

Second B.A.M.S. (2010)/(2012)/(2017) Examination, Winter - 2020

DRAVYAGUN VIGYAN - II

(Second BAMS 2012 Syllabus is applicable to BAMS 2017/2010/ Old/New Students w.e.f. Summer - 2018 Exam)

Total Duration : Section A + B = 3 Hours | Total Marks : 90

SECTION - A & SECTION - B

Instructions : 1) *Use **blue/black** ball point pen only.*

2) ***Do not** write anything on the **blank portion of the question paper.** If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.*

3) ***All** questions are **compulsory.***

4) *The number to the **right** indicates **full** marks.*

5) *Draw diagrams **wherever** necessary.*

6) *Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.*

7) ***Use** a common answerbook for **all** sections.*

SECTION - A (45 Marks)

1. **लघुत्तरी प्रश्न (सहा पैकी कोणतेही पाच) :** [5 × 3 = 15]

Short answer question (**Any five out of six**) :

a) **गोरोचनचे गुणकर्म व उपयोग लिहा.**

Write Gunakarma and uses of Gorochan.

b) **गुंजाचे सामान्य स्वरूप, लॅटिन नाव, फॅमिली, प्रयोज्यांग, प्रकार, मुख्य कर्म लिहा.**

Write a morphology, Latin name, family, useful parts, types, main action of Gunja.

c) **लवंग या द्रव्याचा संग्रह विधी लिहा.**

Write collection process (Sangraha Vidhi) of Lavang.

d) मंजिष्ठा सामान्य स्वरूप वर्णन करा.

Write samanya swrupa Manjishtha.

e) कोणत्याही तीन विष द्रव्यांची लॅटिन नावे लिहून थोडक्यात त्यांची शोधन विधि लिहा.

Write Latin names of any three toxic dravyas and explain their purification method in short.

f) गुग्गुळाची तीन पर्यायी नावे व प्रकार लिहा.

Write three synonyms and types of Guggul.

2. लघुत्तरी प्रश्न (सात पैकी कोणतेही सहा) : [6 × 5 = 30]

Short answer question (**Any six out of seven**) :

a) 'ऋतु हरितकी' म्हणजे काय? ते सांगून त्याचे महत्त्व वर्णन करा.

What is 'Rutu Haritaki'? And explain its importance.

b) अश्वगंधाचे आमयिक प्रयोग लिहा.

Write Aamayik Prayog (therapeutic administration) of Ashwagandha.

c) हरिद्राद्वय, एलाद्वय यांचे रस, वीर्य, विपाक, गुण व कल्प लिहा.

Write rasa, veerya, vipak, guna, kalpa of Haridradwaya and Eladwaya.

d) रसायन कर्म करणाऱ्या कोणत्याही पाच वनस्पतींची लॅटिन नाव, फॅमिली, प्रयोज्यांग, कल्प, मात्रा लिहा.

Write Latin name, family, useful part, kalpa, matra (dose) of any five Dravyas which acts as Rasayan.

e) खालील द्रव्यांचे मुख्य रासायनिक संगठन लिहा :

i) हरिद्रा ii) पिप्पली iii) जटामांसी iv) उशीर v) पलाश

Write main chemical constituent of following dravyas :

i) Haridra ii) Pippali iii) Jatamansi iv) Ushira v) Palasha

f) कुटजचे अन्नवह स्त्रोतसावरील कार्य लिहा.

Describe the action of Kutaj on Annavaha strotas.

g) 'कस्तुरी' द्रव्याबद्दल थोडक्यात माहिती लिहा.

Write about 'Kasturi' dravya in short.

SECTION - B (45 Marks)

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न (चार पैकी कोणतेही तीन) : [3 × 15 = 45]

Long answer question (**Any three** out of **four**) :

a) शतावरी या द्रव्याचे पुढील मुद्द्यांच्या आधारे आकृतीसह सविस्तर वर्णन करा. गण, कुल, पर्यायी नावे, स्वरूप, गुणधर्म, रासायनिक संगठन, उपयोग, प्रयोज्यांग, कल्प, मात्रा.

Write gana, kula, synonyms, morphology, properties, chemical composition, uses, useful parts, kalpa and matra (dosage) of Shatavari with its diagram.

b) 'पलाश' या द्रव्याचे गण, कुल, प्रकार, स्वरूप, रासायनिक संगठन, गुणकर्म, स्त्रोतोगामित्व, प्रयोज्यांग, कल्प, मात्रा आमयिकप्रयोग लिहा.

Write gana, kula, types, morphology, chemical composition, properties, strotogamitva, useful parts, kalpa, dosage and Aamayik Prayog of Palasha.

c) खालील वनस्पतींची मजावह स्त्रोतसावरील कार्ये स्पष्ट करा:

i) ज्योतिष्मती

ii) जटामांसी

iii) वचा

Describe the actions of the following dravyas on Majjavaha strotas :

i) Jyotishmati

ii) Jatamansi

iii) Vacha

d) वातव्याधिवर कार्य करणाऱ्या द्रव्यांची नावे लिहून कोणत्याही तीन द्रव्यांची कार्मुकता स्पष्ट करा.

Write the names of dravyas which acts on Vat Vyadhi and explain mode of action of any three dravyas.

03231A

Second B.A.M.S. (2010)/(2012)/(2017) Examination, Summer (Phase-III All Other Remaining UG/PG Course) - 2020
DRAVYAGUN VIGYAN - I

(Second BAMS 2012 Syllabus is applicable to BAMS 2017/2010/Old/New Students w.e.f. Summer-2018 Exam)

Total Duration : 3 Hours Total Marks : 90

Instructions :
1) *Use **blue/black** ball point pen **only**.*
2) ***Do not** write anything on the **blank portion of the question paper.** If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.*
3) ***All** questions are **compulsory.***
4) *The number to the **right** indicates **full** marks.*
5) *Draw diagrams **wherever** necessary.*
6) *Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.*
7) *Use a common answer book for all sections.*

SECTION - "A"(45 Marks)

1. लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही पाच) : [5 × 3 = 15]

Short answer question (**any five** out of six) :

a) अष्टविधवीर्य.
Explain the Ashthavidhaveerya.

b) सौम्य व आग्नेय रस त्यांच्या पांचभौतिक संगठनेसह लिहा.
Write the Saumya and Agneya Rasa with their Panchabhoutik Composition.

c) अनुपान व्याख्या आणि अनुपानाचे महत्व लिहा.
Write the definition and importance of Anupan.

d) राजनिघण्टुची वैशिष्टे लिहा.
Write the specific features of Rajnighantu.

e) कटु अवस्थापाकाचे वर्णन करा.
Describe Katu awasthapaka.

f) सुश्रुतांनी त्रिविध विपाकाचे खंडन कसे केले?
How does Sushruta disagree with the idea of Trividha Vipaka?

2. लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही सहा) : [6 × 5 = 30]
Short answer question (**any six** out of seven) :
a) आहारद्रव्य व औषधद्रव्यातील फरक लिहा.
Write the difference in between Aharadravya and Aushadhadravya.
b) द्विविधवीर्यवाद सांगून वीर्याची उपलब्धी स्पष्ट करा.
Explain the dwividhaveeryavad alongwith Virya Upalabdhi.
c) रस व अनुरस फरक स्पष्ट करा.
Write the difference in between Rasa and Anurasa.
d) प्रतिनिधी द्रव्य संकल्पना स्पष्ट करुन अष्टवर्ग त्यांच्या प्रतिनिधी द्रव्यांसह लिहा.
Write Drug Substitution or Pratinidhi dravyakalpana. Write the Ashtavarga Dravya alongwith their substitutes.
e) द्रव्यसंग्रहविधी ऋतु अनुसार लिहा.
Write the dravya sangrahavidhi as per rutus.
f) विविध अनुषंगांनी गुरु व लघु यांमधील भेद स्पष्ट करा.
Differentiate Guru and Laghu with various aspects.
g) रसानुग्रह आणि रसाभिभव या संज्ञा स्पष्ट करा.
Explain the terms Rasanugraha and Rasabhibhava.

SECTION - "B"(45 Marks)

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न (कोणतेही तीन) : [3 × 15 = 45]
Long answer question (**any three** out of four) :
a) द्रव्याची व्याख्या, द्रव्याचे औषधत्व, द्रव्यप्राधान्याच्या विविध युक्तिंचे कथन करुन चैतन्यभेदाने द्रव्य वर्गीकरण स्पष्ट करा.
Define Dravya. Describe Oushadhatva of Dravya, various clues of dravyapradhanya alongwith classification of dravya on the basis of Chaitanyopasthiti.
b) व्याख्या व लक्षण सांगून अवस्थापाक व निष्ठापाक यांमधील भेद स्पष्ट करा. पाचनक्रियेच्या अनुषंगाने त्रिविध अवस्थापाकांचे सविस्तर वर्णन करुन विपाकांचे दोषधातुमलांवरील कर्म स्पष्ट करा.
Differentiate Awasthapak and Nishthapak. Describe in detail Trividha Awasthapak on the basis of the process of digestion. Explain the Karma of Vipaka on dosha, dhatu and mala.
c) उत्पत्ती, लक्षण, गुण, कर्म अतियोगलक्षणे, रसकर्मापवाद इत्यादि मुद्यांच्या आधारे लवणरसाचे वर्णन करा.
Write in detail the Lanava Rasa on the basis of Utpatti, Lakshan, Guna, Karma, Atiyoga lakshan, Rasakarmapavada etc.
d) भैषज्य प्रयोग मार्गाचे वर्णन करा.
Describe in detail bheshjya prayog marga (Routes of Administration).

[Total No. of Pages : 3

03231B

Second B.A.M.S. (2010)/(2012)/(2017) Examination, Summer (Phase-III All Other Remaining UG/PG Courses) - 2020
DRAVYAGUN VIGYAN - II

(Second BAMS 2012 Syllabus is applicable to BAMS 2017/2010/Old/New Students w.e.f. Summer-2018 Exam)

Total Duration : 3 Hours Total Marks : 90

Instructions :
1) *Use **blue/black** ball point pen **only**.*
2) ***Do not** write anything on the **blank portion of the question paper**. If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.*
3) ***All** questions are **compulsory**.*
4) *The number to the **right** indicates **full** marks.*
5) *Draw diagrams **wherever** necessary.*
6) *Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.*
7) *Use a common answer book for all sections.*

SECTION - "A" (45 Marks)

1. लघुत्तरी प्रश्न (सहापैकी कोणतेही पाच) : [5 × 3 = 15]
Short answer question (**any five** out of six) :
   a) चिरबिल्व या द्रव्याचे लॅटीन नाव व गण लिहा.
   Write Latin name and Gana of Chirabilwa.
   b) "मायाफल" या द्रव्याचे प्रयोज्यांग, लॅटीन नाव व प्रमुख कर्म लिहा.
   Write Prayojyaanga (Therapeutics part), latin name and important Karma of Mayaphala.
   c) मार्कंडीका या द्रव्याचे विरेचन कर्म स्पष्ट करा.
   Explain Virechana karma of Markandika..
   d) गुंजा या द्रव्याचे शोधन लिहा.
   Write Shodhana of Gunja.
   e) नागकेशर या द्रव्याचे कर्म स्पष्ट करा.
   Explain Karma of Nagakeshar.
   f) शुंठी आणि आर्द्रक यांमधील गुणकर्मात्मक फरक स्पष्ट करा.
   Differentiate Shunthi and Ardraka on the level of their properties and actions (Guna & Karma)

[6 × 5 = 30]

2. लघुत्तरी प्रश्न (सातपैकी कोणतेही सहा) :

Short answer question (**any six** out of seven) :

a) अहिफेन या द्रव्याचे रासायनिक संघटन लिहुन त्याचे कर्म स्पष्ट करा.

Write chemical composition and explain the Karma of Ahiphena.

b) हरीतकी या द्रव्याचे – प्रयोगभेदाने कर्म लिहून ऋतुहरीतकी या संज्ञेस स्पष्ट करा.

Explain the effects of Haritaki according to its mode of administration. Describe the term Rutu Haritaki.

c) हिंगु या द्रव्याचा संग्रहविधी सविस्तर लिहा.

Write the Sangrahavidhi of 'Hingu' in detail.

d) "उपमा" आणि इतराव्हय या निकषानुसार कोणत्याही तीन–तीन द्रव्यांचे पर्याय अर्थासहित लिहा.

Write Synonyms with meaning of any three-three Dravyas according to 'Upma' and Itarahvaya.

e) हरिद्रा–प्रमेहघ्न–स्पष्ट करा.

Explain - Haridra-Pramehaghna.

f) गुग्गुळ या द्रव्याचे प्रकार लिहुन त्याचा सवीर्यता कालावधी लिहा.

Write the types of Guggulu & write its Saviryata Kalavadhi.

g) भारंगी या द्रव्याचे लॅटीन नाव व फॅमिली लिहून त्याचे श्वासहर कर्म स्पष्ट करा.

Write latin name and family of Bharangi and explain its Shwasahara Karma.

SECTION - "B"

(45 Marks)

[3 × 15 = 45]

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न (चारपैकी कोणतेही तीन) :

Long answer question (**any three** out of four) :

a) "पुनर्नवा" हे द्रव्य, गण, कुल, लॅटीन नाव, स्वरुप, रसपंचक, रासायनिक संघटन, प्रमुख कर्म, बाह्य व आभ्यंतर उपयोग, प्रमुख कल्प, मात्रा, अनुपान व आमयिक प्रयोग या मुद्यांच्या आधारे सविस्तर लिहा.

Write in detail 'Punarnava' with the help of following points - gana, kula, Latin name, Morphology, Rasapanch, Chemical Constituents, Pramukha Karma, Bahya and abhyantar Karma, Pramukh Kalpa, Matra, Anupan and Aamayik Prayog.

b) शुंठी हे द्रव्य सविस्तर लिहा.

Explain in detail Shunthi.

c) खालील द्रव्याचे उल्लेखित कर्म रासायनिक संगठनेच्या आधारे स्पष्ट करा.

गर्जर – नक्तांधता पुनर्नवा – मूत्रल बाकुची – श्वित्रघ्न धत्तूर – शूलघ्न आमलकी – रसायन
कुन्दुरु – वेदनाशामक मदनफल – वमनकर्म मायाफल – स्तभंन (अतिसारहर) वासा – कासघ्न
शिग्रु – प्रतिजैविक सर्पगन्धा – रक्तभारशमन दाडिम – कृमिघ्न अश्वगोल – विरेचक
एरण्डबीजसेवन – विषकर प्रभाव अश्वगंधा – निद्राजनक

Explain certain actions of following dravya on the basis of their *phytochemistry.*

Garjar - In night blindness Punarnava - Mutral (As diuretic)
Bakuchi - Shwitraghna (on vitiligo) Dhattoor - Shoolaghna (on colic)
Amalaki - Rasayan (As rejuvenating) Kunduru - Vedanashaman (As analgesic)
Madanphala -Vamak dravya (As an emetic)
Mayaphala - Stambhan or Atisarahar (As an antidiarrheal) Vasa - Kasaghna
Shigru - Antimicrobial Sarpagandha - In hypertension
Dadim - Krumighna (As anthelmintic) Aswagol - Virechak (As laxative)
Erandabeeja sevana - Poisonous effect Ashwagandha - Sedative

d) ज्वरघ्न कर्म आयुर्वेदीय व आधुनिक दृष्टया सोदाहरण स्पष्ट करा.

Explain Jwaraghna Karma (Antipyretic action) with examples according to Ayurveda & modern medicine.

03231A

Second B.A.M.S. (2010)/(2012)/(2017) Examination, (Phase - III)
Winter - 2021
DRAVYAGUN VIGYAN - I

Total Duration : 3 Hours   Total Marks : 90

Instructions :
1) *Use **blue/black** ball point pen only.*
2) *Do not write anything on the **blank portion of the question paper.** If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.*
3) ***All** questions are **compulsory.***
4) *The number to the **right** indicates **full** marks.*
5) *Draw diagrams **wherever** necessary.*
6) *Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.*
7) *Use a common answer book for all sections.*

SECTION - "A" (45 Marks)

1. लघुत्तरी प्रश्न (सहा पैकी कोणतेही पाच) : [5 × 3 = 15]
   Short answer question (any five out of six) :
   a) अष्टवीधवीर्यवाद स्पष्ट करा.
      Explain Asthavidhveeryavad.
   b) उदाहरणासह स्पष्ट करा – संयोगविरुद्ध, क्रमविरुद्ध, कालविरुद्ध.
      Explain with examples - Sanyogvirudha, Kramvirudhha, Kalvirudhha.
   c) राजनिघंटु – कर्ता, काल व वैशिष्ट्ये थोडक्यात लिहा.
      Explain Rajnighantu - Karta, Kala and specialities in short.
   d) द्रव्यगुणशास्त्राची परिभाषा लिहुन सप्तपदार्थ लिहा.
      Write Paribhasha of Dravyaguna and Saptapadarth.
   e) अभावप्रतिनिधीद्रव्य उदाहरणासहित स्पष्ट करा.
      Explain Abhavpratinidhidravya (Subtitute) with proper examples.
   f) पंचपल्लव वर्णन करुन त्यांचा उपयोग लिहा.
      Write Panchapallava and its Uses.

[redacted]

Q.2(g) — No change

03231A

2. लघुत्तरी प्रश्न (सात पैकी कोणतेही सहा) : **[6 × 5 = 30]**

Short answer question (**any six** out of seven) :

a) राजनिघण्टुनुसार द्रव्यनामकरण आधार लिहा.

Explain Dravyanamkaran Adhar according to Rajnighantu.

b) रसादि पदार्थांचा परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

Explain Parasparsambhanda of Rasadi Padartha (inter-relation between Rasadi padartha).

c) समानप्रत्ययारब्ध आणि विचित्र प्रत्ययारब्ध द्रव्य संकल्पना स्पष्ट करा.

Explain the concept of Samanpratyayarabdha and Vichitrapratyayarabdha.

d) एण्टीहायपरटेन्सिव औषधे थोडक्यात वर्णन करा.

Write in Short - Antihypertensive Drugs.

e) टिपा लिहा – अपमिश्रण.

Explain - Adultration.

f) अनुपान म्हणजे काय ते लिहुन श्रेष्ठ अनुपान, दोषानुसार अनुपान व व्याधीनुसार अनुपान उदाहरणासहित स्पष्ट करा.

What is Anupan? Write Shreshtha anupan, anupan according to Dosha and Vyadhi with proper examples.

✓ g) आशयापकर्ष म्हणजे काय ते सांगून आशयापकृष्ट दोषांच्या चिकित्सेचे व उपक्रमांचे दिग्दर्शन करा.

What is the meaning of Aashayapakarsha? Write the directives of the treatment or therapeutic measures of Ashayapakrishta doshas.

SECTION - "B" (45 Marks)

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न : (चार पैकी कोणतेही तीन) : Q.3(c) No change. **[3 × 15 = 45]**

Long answer question (any three out of four) :

a) भेषजप्रयोग मार्ग (अर्वाचीन मतानुसार) लिहा.

Write routes of Drug Administration according to Modern Pharmacology.

b) खालील कर्म स्पष्ट करा.

i) लेखन ii) ग्राही iii) प्रमाथि iv) अभिष्यंदी v) संशमन

Explain following Karma

i) Lekhan ii) Grahi iii) Pramathi iv) Abhishyandi v) Samshaman

✓ c) चरकसंहितेतील संख्या विषयक संधाय संभाषेचे वर्णन करुन रसानुरस भेद स्पष्ट करा.

Describe the symposium mentioned in charak Samhita about the determination of numbers of Rasa alongwith the differentiation between Rasa and Anurasa.

d) द्रव्यमात्रानिर्धारणाच्या विभिन्न युक्ती अथवा द्रव्यमात्रानिर्धारणावर प्रभाव टाकणाऱ्या विभिन्न घटकांना स्पष्ट करा.

Describe the factors which affect the drug dose.

♣♣♣

[Total No. of Pages : 3

03231B

Second B.A.M.S. (2010) / (2012) / (2017) Examination, (Phase - III) Winter - 2021

DRAVYAGUN VIGYAN - II

Total Duration : 3 Hours | Total Marks : 90

Instructions : *1) Use **blue/black** ball point pen only.*

*2) **Do not** write anything on the **blank portion of the question paper.** If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.*

*3) **All** questions are **compulsory.***

*4) The number to the **right** indicates **full** marks.*

*5) Draw diagrams **wherever** necessary.*

6) Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.

7) Use a common answer book for all sections.

SECTION - A (45 Marks)

1. लघुत्तरी प्रश्न (सहा पैकी कोणतेही पाच) : **[5 × 3 = 15]**

Short answer question (any five out of six) :

a) अस्थीशृंखला या द्रव्याचे लॅटीन नाव, फॅमीली व प्रमुख कर्म लिहा.

Write latin name, Family & Pramukha Karma of 'Asthishrunkhala'.

b) पर्पट या द्रव्याचे गण, फॅमीली व कर्म लिहा.

Write Gana, Family & karma of Parpata.

c) द्राक्षा या द्रव्याचे गण, फॅमीली व कर्म लिहा.

Write Gana, Family & Karma of Draksha.

d) पद्मक या द्रव्याचे लॅटीन नाव, फॅमीली व प्रमुख कर्म लिहा.

Write latin name, Family & Pramukha karma of Padmaka.

e) एला या द्रव्याचा रस, वीर्य व विपाक लिहा.

Write Rasa, Veerya & Vipaka of 'Ela'.

f) "वट" या द्रव्याच्या अनुषंगाने Hypanthodium, Syconus या संज्ञांना स्पष्ट करा.

Explain the terms Hypanthodium & Syconus in Vat.

2. लघुत्तरी प्रश्न (सात पैकी कोणतेही सहा) : [6 × 5 = 30]

Short answer question (any six out of seven) :

a) गुडुची या द्रव्याचे रसपंचक लिहुन त्याचे वातरक्तातील कर्म स्पष्ट करा.

Write Rasapanchaka of Guduchi & Explain its karma in Vatarakta.

b) विडंग या द्रव्यातील अपमिश्रण सांगुन त्याचे उत्सर्जन लिहा.

Write Adulterants of Vidanga also write the excretion of Vidanga.

c) Solanaceae या कुलाचे वैशिष्टे लिहुन त्यातील कोणत्याही 3 द्रव्यांचे लॅटीन नाव लिहा.

Write the Charecterestics of Solanaceae family & write any three Dravyas with their Latin name.

d) शिरीष या द्रव्याचे विषघ्न कर्म स्पष्ट करा.

Explain the Vishaghna Karma of Shirish.

e) श्वसनसंस्थानावर कार्य करणाऱ्या कोणत्याही 3 द्रव्यांचे रसपंचक लिहा.

Write Rasapanchaka of any three Dravya acting on Respiratory System.

f) ज्वर या व्याधीवर कार्य करणाऱ्या 3 द्रव्यांची कार्मुकता स्पष्ट करा.

Write Karmukta of any 3 Dravyas acting on 'Jwara'.

g) दारूहरिद्रा या द्रव्याच्या घनसाराचे नाव लिहून त्याचे व्रणशोधन व व्रणरोपण कार्य स्पष्ट करा.

Write the Name of Ghanasara of Daruharidra and Explain its Vranashodhan & Vranaropan karma.

SECTION - B (45 Marks)

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न (चार पैकी कोणतेही तीन) : [3 × 15 = 45]

Long answer questions (any three out of four) :

a) "भल्लातक" हे द्रव्य गण, कुल, लॅटीन नाव, स्वरूप, कर्म, शोधन विधी, मात्रा व उपद्रव निराकरण इ. मुद्यांच्या आधारे सविस्तर स्पष्ट करा.

Explan in detail 'Bhallataka' with following points Gana, Kula latin name, Swaroop, Karma, Shodhana vidhi, Matra, therapeutics measures for the adverse effects etc.

b) "अतिसार" या व्याधीवर कार्य करणाऱ्या कोणत्याही पाच द्रव्यांची कार्यकारण मिमांसा सविस्तर स्पष्ट करा

Write any five Dravyas with their Karyakaran mimansa on Atisar Vyadhi in detail.

c) मुत्रविरेचनीय कर्म आयुर्वेद व आधुनिक मतानुसार सविस्तर लिहा.

Explain Mutravirechaniya Karma in detail according to Ayurveda and Modern views.

d) खालील द्रव्यांचे उल्लेखनीय कर्म सविस्तर लिहा.

i) शंखपुष्पी – मेध्य

ii) शतावरी – स्तन्यजनन

iii) तुलसी – विषमज्वरघ्न

iv) वरूण – अश्मरीभेदन

v) तिल – स्नेहन

Write mentioned karma in detail of following Dravya.

i) Shankhapushpi - Medhya

ii) Shatavari - Stanyajanan

iii) Tulsi - Vishamjwaraghna

iv) Varun - Ashmaribhedana

v) Tila - Snehan

❄ ❄ ❄

[Total No. of Pages : 3

03231A

Second B.A.M.S. (2010)/(2012)/(2017) Examination, Winter - 2022
DRAVYAGUN VIGYAN - I

Total Duration : 3 Hours

Total Marks : 90

Instructions :
1) Use **blue/black** ball point pen only.
2) **Do not** write anything on the **blank portion of the question paper.** If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.
3) **All** questions are **compulsory.**
4) The number to the **right** indicates **full** marks.
5) Draw diagrams **wherever** necessary.
6) Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.
7) **Use** a common answerbook for **all** sections.

SECTION - A (45 Marks)

1. लघुत्तरी प्रश्न (सहापैकी कोणतेही **पाच**):
Short answer question (**any five** out of six): **[5 × 3 = 15]**
a) चरकोक्त 'अशोघ्न गण' लिहा.
Write down Charakokta 'Arshoghna gana'.
b) द्रव्य वीर्यवाद लिहा.
Write Dravya Veeryavad.
c) चतुर्बीज घटक द्रव्ये व गुणधर्म लिहा.
Write down component of Chaturbeej and their properties.
d) "धन्वंतरी निघंटू" कर्ता, काल व वैशिष्ट्ये लिहा.
Write Author, Kaal and specialities of 'Dhanvantari Nighantu'.
e) 'आनुप देशाची' लक्षणे लिहा.
Write characteristics of 'Anup-desha'.
f) चरक संहितेनुसार द्रव्यसंग्रहण वर्णन करा.
Describe collection of Drugs according to Charak Samhita.

2. लघुत्तरी प्रश्न (सातपैकी कोणतेही सहा): [6 × 5 = 30]

Short answer question (**any six** out of seven):

a) द्विविध व त्रिविध विपाकवाद स्पष्ट करा.

Explain Dwividha and Trividha vipakvada.

b) सुश्रुतोक्त द्रव्य वर्गीकरण लिहा.

Write down classification of Drugs as per Sushrut.

c) मात्रा निश्चितीचे निकष स्पष्ट करा.

Explain the criteria for determination of dosage of drugs.

d) प्रमाथी कर्म उदाहरणासह स्पष्ट करा.

Explain the Pramathi Karma with examples.

e) 'स्निग्ध व रूक्ष' गुणाचे चिकित्सेतील महत्त्व स्पष्ट करा.

Write the importance of 'Snigdha and Ruksha' guna in Chikitsa.

f) 'ॲट्रोपीन' या द्रव्याची उपयुक्त मात्रा, उपयोग आणि विपरीत परीणाम लिहा.

Write the dose, therapeutic use and adverse reaction of 'Atropine'.

g) 'प्रतिनिधी द्रव्य' संकल्पना उदाहरणासह स्पष्ट करा.

Expalin concept of Substitute Drugs with examples.

SECTION - B (45 Marks)

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न (चारपैकी कोणतेही तीन): [3 × 15 = 45]

Long answer question (**any three** out of four):

a) 'कर्म' शब्दाचे लक्षण, स्वरूप लिहा व खालीलपैकी कोणत्याही तीनपैकी दोन कर्मांची कार्मुकता सोदाहरण स्पष्ट करा.

i) अनुलोमन

ii) रसायन

iii) वाजीकरण

Write Lakshan, Swaroopa of 'Karma' and explain 'Karmukta' of any two of following three karma with examples.

i) Anuloman

ii) Rasayan

iii) Vajikaran

b) प्रभाव निरुक्ती, लक्षण व स्वरूप लिहून प्रभावजन्य कर्माचे सोदाहरण वर्णन करा.

Write etymological derivation (Nirukti), Lakshan, Swaroopa as well as elaborate the actions due to 'Prabhav' with appropriate examples.

c) 'रक्तभारा धिक्य शामक' आधुनिक औषधे लिहून त्यापैक्री कोणत्याही 3 द्रव्याचे कार्य सविस्तर लिहा.

Write the 'Antihypertensive drugs' and describe any three of them in detail.

d) 'अम्ल' रसाची उत्पत्ती, लक्षणे, गुण कर्म अतीयोग लक्षणे, रसकर्मापवाद सविस्तर लिहा.

Write Utpatti, Lakshan's, Gunkarma, Atiyog lakshne and Raskarmpvad of 'Amla-Ras' in detail.

⌘⌘⌘

[Total No. of Pages : 3

03231B

Second B.A.M.S. (2010)/(2012)/(2017) Examination, Winter - 2022
DRAVYAGUNA VIGYAN - II

Total Duration : 3 Hours | Total Marks : 90

Instructions : *1) Use **blue/black** ball point pen only.*

*2) **Do not** write anything on the **blank portion of the question paper.** If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.*

*3) **All** questions are **compulsory.***

*4) The number to the **right** indicates **full** marks.*

*5) Draw diagrams **wherever** necessary.*

6) Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.

*7) **Use** a common answerbook for **all** sections.*

SECTION - A (45 Marks)

1. लघुत्तरी प्रश्न (सहापैकी कोणतेही पाच): [5 × 3 = 15]

Short answer questions (**any five** out of six):

a) "मरीच" द्रव्याचे लॅटिन नाव, प्रयोज्यअंग व प्रमुख कर्म लिहा.
Write latin name, usefull part & main function of Marich.

b) "कुपिलू" द्रव्याचे रस, वीर्य, विपाक, प्रभाव लिहून शुद्धी लिहा.
Write Ras, Virya, Vipak, Prabhav and Shuddhi of Kupilu.

c) "भल्लातकाचे" अर्शोघ्न कर्म सविस्तर लिहा.
Write in detail Arshoghna Karma of Bhallatak.

d) "पलाश" द्रव्याचे तीन पर्याय लिहून प्रयोज्यअंग व मात्रा लिहा.
Write three synonyms, useful part and dose of Palash.

e) उपकुंचिका द्रव्याची दोषघ्नता व आभ्यंतर कर्म लिहा.
Write Doshaghnata and internal use of Upakunchika.

f) "मदयन्तिका" द्रव्याचे रासायनिक संघटन व बाहयकर्म लिहा.
Write Chemical constituents and external uses of Madayantika.

2. लघुत्तरी प्रश्न (सातपैकी कोणतेही सहा): [6 × 5 = 30]

Short answer question (**any six** out of seven):

a) कार्पास द्रव्याचे गण, कुल, स्वरुप लिहुन आभ्यंतर कर्म लिहा.

Write Gana, Kula, Swarup and Karma (internal) of Karpas.

b) बलाद्रव्याचे मराठी नाव, प्रकार आणि आमयिक प्रयोग लिहा.

Write Marathi name, varieties and Amayik prayog of Bala Dravya.

c) पुनर्नवा व गोक्षुर या द्रव्यांचे मुत्रविरेचन कर्म लिहा.

Write about Mutravirechaniy karma of Punarnava and Gokshur.

d) खदिर द्रव्याचे उत्पत्तीस्थान,तीन विशिष्ट योग (कल्प) व मात्रा लिहा.

Write Habitat, Three formulations (kalp) and dose of Khadir.

e) ऋतुहरितकी सविस्तर लिहा.

Explain in detail Rutuharitaki.

f) धान्यक द्रव्याचे लॅटिन नाव, रसपंचक व दोषघ्नता लिहा.

Write latin name, Raspanchak and action on dosha of (Doshaghnata) of Dhanyak dravyta.

g) बाकुचीच्या श्वित्रघ्न कर्मास स्पष्ट करा.

Explain the action of Bakuchi on Shvitra (Utilogo).

SECTION - B (45 Marks)

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न (चारपैकी कोणतेही तीन): [3 × 15 = 45]

Long answer questions (**any three** out of four):

a) "पिंप्पली" या द्रव्याचे खालील मुद्याच्या आधारे वर्णन करा.

गण, कुल, मुख्य पर्यायी नावे, लॅटिन नाव, अंग प्रत्यंग वर्णन, गुण, कर्म, रसपंचक, रोगघ्नता, आमायिक प्रयोग, मात्रा कल्प लिहा.

Describe in detail 'Pippali' dravya based on following points. -

Gana, Family, Main Synonyms, latin name, Angaprtyang description, Gunakarma, Rasapanchak, Rogaghnata, amayik Prayog, Matra and Formulations.

b) Antihypertensive drug ची व्याख्या, वर्गीकरण, प्रतिकुल परिणाम व मात्रा लिहा.

Write definition, classification, adverse effects and dosage of Antihypertensive drug.

c) रासायनिक संगठनाच्या आधारे खालील द्रव्यांचे कर्म स्पष्ट करा.

i) कपिकच्छुचे कंपवातनाशक कार्य

ii) सनायपत्राचे विरेचन कर्म

iii) अश्वगंधाचे बृंहण कर्म

iv) धत्तुराचे शूलप्रशमन कर्म

v) अहिफेनाचे वेदनाशामक कर्म

vi) हरिद्रेचे रक्तगत वसाक्षयकर कर्म

vii) पुनर्नवाचे मूत्रजनन कर्म

viii) अरण्यजीरक कृमिघ्न कर्म

ix) मदनफल वामक कर्म

x) शिगु – प्रतिजैवकीय कर्म

Explain the action of following drugs on the basis of Phytochemistry.

i) Kapikachchhu - Antiparkinsonism

ii) Sanay Patra - Purgative

iii) Ashwagandha - Brihana

iv) Dhattur - Antispasmodic

v) Ahiphena - Analgesic

vi) Haridra - Hyperlipidemia

vii) Punarnava - Diuretic

viii) Aranyajeerak - Anthelmintic

ix) Madanphala - Emetic

x) Shigru - Antimicrobial action

d) "निर्गुण्डी" या द्रव्याचे गण, कुल, शास्त्रीय नाव, स्वरुप, रसपंचक इत्यादी मुद्यांच्या आधारे वर्णन करुन "वेदनाशामन" कर्म स्पष्ट करा.

Describe 'Nirgundi' dravya based on the Point Gana, Kula, Botanical Name, Morphology, Rasapanchak etc. and explain 'Vedanashyamak karma'.

⌘⌘⌘

03231A

Second B.A.M.S. (2010)/(2012)/(2017) Examination, (Phase - II)
Summer - 2022
DRAVYAGUN VIGYAN - I

Total Duration : 3 Hours

Total Marks : 90

Instructions :
1) Use **blue/black** ball point pen only.
2) **Do not** write anything on the **blank portion of the question paper.** If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.
3) **All** questions are **compulsory.**
4) The number to the **right** indicates **full** marks.
5) Draw diagrams **wherever** necessary.
6) Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.
7) Use a common answer book for all sections.

SECTION - "A" (45 Marks)

1. लघुत्तरी प्रश्न (सहापैकी कोणतेही पाच):
Short answer question (**any five** out of six): **[5 × 3 = 15]**
   a) उदाहरणासह स्पष्ट करा – कोष्ठ विरूद्ध, वीर्यविरूद्ध, दोषविरूद्ध.
   Explain with example - Koshthavirudhha, Veeryavirudhha, Doshavirudhha.
   b) पंचपंचमूल लिहा.
   Write Panchapanchamul.
   c) 'विचित्रप्रत्ययारब्ध' या संज्ञेचे वैज्ञानिकदृष्टया स्पष्टीकरण करा.
   Explain the term 'Vichitrapratyayarabdha' in rational way.
   d) प्रशस्तभेषज वर्णन करा.
   Write in short - Prashastabheshaj.
   e) प्रतिनिधीद्रव्य म्हणजे काय ते सांगून 4 उदाहरणे लिहा.
   What is Pratinidhi (Substitute) dravya and give 4 examples.
   f) गुणाची व्याख्या सांगुन शारीर गुणाची नावे लिहा.
   Write definition of Guna and write names of Sharir guna.

2. लघुत्तरी प्रश्न (सातपैकी कोणतेही सहा):
Short answer question (**any six** out of seven): **[6 × 5 = 30]**
   a) आकृतीभेदाने औद्भिद् द्रव्याचे प्रकार विशद करा.
   Explain the types of Audbhid dravya morphologically.

b) भावप्रकाश निघण्टु विषयी माहिती लिहा.
Write details of Bhavprakashnighantu.

c) वीर्य व्याख्या सांगून गुणवीर्यवाद वर्णन करा.
Write Definition of Veerya and explain Gunaveeryavada.

d) द्रव्यातील विविध अशुद्धी लिहुन कोणत्याही 4 शुद्धिकरणाच्या पद्धती लिहा.
Write different impurities of Drug and write any 4 Purification methods.

e) शोणितस्थापना महाकषायाच्या द्रव्यांची कार्यकारण मिमांसा लिहा.
Write Cause-effect relationship of the drugs of Shonitsthapana Mahakashay.

f) टिपा लिहा – एण्टीमेलरिअल औषधे.
Write note on Antimalarial Drugs.

g) विपाकाची व्याख्या सांगुन पंचविधविपाक वर्णन करा.
Write Definition of Vipak and explain Panchavidhavipak.

SECTION "B" (45 Marks)

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न (चारपैकी कोणतेही तीन): [3 × 15 = 45]
Long answer questions (**any three** out of four):

a) उत्पत्ती, लक्षणे, गुणधर्म, अतियोग, रसकर्मापवाद व स्कंध या मुद्दयांच्या आधारे खालीलपैकी कोणत्याही एका रसाचे सविस्तर वर्णन करा.
1) तिक्तरस, किंवा 2) मधुररस
Write in detail about any one of the following Rasa with the help of Utpatti, Lakshana, Gunakarma, Atiyog, Rasakarmaapavad and Skandha.
1) Tikta Rasa or 2) Madhur Rasa.

b) खालील कर्म स्पष्ट करा.
1) भेदन, 2) मदकारी, 3) स्तंभन, 4) वाजीकरण, 5) व्यवायि
Explain Following karma
1) Bhedan, 2) Madakari, 3) Stambhan, 4) Vajikaran, 5) Vyavayi

c) द्रव्याची व्याख्या सांगुन द्रव्याप्राधान्य व गुणप्राधाण्याच्या विभिन्न युक्ति विशद करा.
Define the term 'Dravya' alonogwith clues of Dravyapradhanvya & Gunapradhanya.

d) एण्टीपायरेटिक व एनाल्जेसिक ड्रग्स वर्णन करून त्यांची मात्रा, अर्हता, अनर्हता आणि अनुचित कर्म लिहा.
Explain Antipyretics and Analgesics drugs with its dose, indications, contraindications and side effects.

ΟΟΟΟ

[Total No. of Pages : 3

03231B

Second B.A.M.S. (2010)/(2012)/(2017) Examination, (Phase - II)
Summer - 2022
DRAVYAGUN VIGYAN - II

Total Duration : 3 Hours   Total Marks : 90

Instructions : *1) Use **blue/black** ball point pen only.*

*2) Do not write anything on the **blank portion of the question paper**. If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.*

*3) **All** questions are **compulsory.***

*4) The number to the **right** indicates **full** marks.*

*5) Draw diagrams **wherever** necessary.*

6) Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.

7) Use a common answer book for all sections.

SECTION - "A" (45 Marks)

1. **लघुत्तरी प्रश्न (सहा पैकी कोणतेही पाच) :** **[5 × 3 = 15]**

Short answer question (**any five** out of six) :

a) **"चित्रक" द्रव्याचे लॅटिननाव, प्रयोज्यअंग व प्रमुखकर्म लिहा.**

Write latin name, useful part & main function of Chitrak.

b) **"लांगली" द्रव्याचे रस, वीर्य विपाक प्रभाव व मात्रा लिहा.**

Write Rasa. Virya, Prabhav and Matra of Langali dravya.

c) **राजिका चे विदाही कर्म सविस्तर लिहा.**

Write in detail Vidahi Karma of Rajika.

d) **"अर्जुन" द्रव्याचे तीन पर्याय, प्रयोज्य अंग व मात्रा लिहा.**

Write three synonyms, useful part and dose of Arjun.

e) **"पारिजात" द्रव्याची दोषघ्नता व आभ्यन्तर कर्म लिहा.**

Write doshaghnata and internal use of Parijat dravya.

f) **"हरिद्रा" द्रव्याचे रासायनिक संघटन व बाह्य कर्म लिहा.**

Write Chemical Constituents and external uses of Haridra.

2. लघुत्तरी प्रश्न (सात पैकी कोणतेही सहा) : [6 × 5 = 30]

Short answer question (**any six** out of seven) :

a) "जटामांसी" द्रव्याचे गण, कुल, स्वरुप व आभ्यन्तर कर्म लिहा.

Write Gana, Kula, Swarup and karma (internal) of Jatamasi.

b) "जम्बु" द्रव्याचे मराठी नाव, प्रकार आणि आमायिक प्रयोग लिहा.

Write Marathi name, Varieits and amayik Prayog of Jambu.

c) सारिवा व मंजिष्ठा या द्रव्यांचे "रक्तप्रसादन" कर्म लिहा.

Write about Raktaprasadan Karma of sariva and Manjishtha.

d) "दारुहरिद्रा" द्रव्याचे उत्पत्तीस्थान, तीन कल्प व मात्रा लिहा.

Write Habitat. Three Formulations (kalpa) and dose of Daruharidra.

e) "रास्ना" द्रव्याचे दोषकर्म व नाडीसंस्थानावरील कर्म लिहा.

Write Doshakarma and Karma on Nadisansthan of Rasna.

f) कुमारी द्रव्याचे स्वरुप, प्रयोज्यअंग, प्रमुख कर्म लिहा.

Write Swarup, useful part and main function (Pramukh Karma) of Kumari dravya.

g) ऋतुहरीतकी सविस्तर लिहा.

Explain Rutuharitaki.

SECTION - "B" (45 Marks)

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न (चार पैकी कोणतेही तीन) : [3 × 15 = 45]

Long answer question (**any three** out of four) :

a) "गुग्गुळ" या द्रव्याचे खालील मुद्यांच्या आधारे वर्णन करा.

गण, कुल, मुख्य पर्यायी नावे अर्थासहीत, लॅटिन नाव, स्वरुप, गुण, रसपंचक, दोषघ्नता, रोगघ्नता, संस्थानिक कर्म, प्रमुख कर्म, आमायिक प्रयोग, मात्रा, कल्प लिहा.

Describe in detail Guggul' dravya based on following points.

Gana, Kula, Main synonyums with meaning, Latin name, Swarup, guna, Rasapanchak, Doshaghnata, Rogghnata, Sansthanik Karma, Amayik Prayog, Matra and Formulation.

b) रासायनिक संघटनेच्या आधारे खालील द्रव्यांचे कर्म स्पष्ट करा.

i) बाकुची – श्वित्रघ्न,
ii) कपिकच्छु – कंपवातनाशक,
iii) अश्वगोल – विरेचन,
iv) अर्जुन – हृद्य,
v) गुंजा – प्राणहानीकर,
vi) हृत्पत्री – हृद्य,
vii) शल्लकी – वेदनास्थापक,
viii) वाताद – बल्य,
ix) अश्वगंधा – निद्राजनक,
x) आमलकी – रसायन

Explain the action of following drugs on the basis of Phytochemistry.

i) Bakuchi - Vitiligo,
ii) Kapikachchhu - Parkinsonism,
iii) Ashwagol - Laxative,
iv) Arjun - Hridya,
v) Gunja - Toxic and fatal,
vi) Hritpatri - Hridya,
vii) Shallaki - Analgesic,
viii) Vatad - Tonic (Balya),
ix) Ashwagandha - Sedative,
x) Amalaki - Rasayan

c) उच्च हिमालयीन पर्वतश्रृंखलेत आढळुन येणाऱ्या 10 द्रव्यांचे खालील मुद्यांच्या आधारे वर्णन करा.

i) Latin name, Family आणि तीन पर्याय
ii) रस, वीर्य, विपाक,
iii) प्रयोज्यांग, कल्प, सामान्य मात्रा,
iv) विशेष कर्म

Describe 10 drugs which are found in high attitude of Himalaya on the basis of following points.

i) Latin name, family, three synonyms,
ii) Rasa, Virya, Vipak,
iii) Prayojyanga Kalpa, Samanya Matra,
iv) Vishesh Karma

d) "बिल्व" या द्रव्याचे खालील मुद्यांच्या आधारे वर्णन करा.

गण, कुल, मुख्य पर्यायी नावे अर्थासहीत, लॅटिन नाव, स्वरुप, गुण, रसपंचक, दोषघ्नता, रोगघ्नता, संस्थानिक कर्म, प्रमुख कर्म, आमायिक प्रयोग, मात्रा, कल्प लिहा.

Describe in detail 'Bilwa' dravya based on following points.

Gana, Kula, Main synonyums with meaning, Latin name, Swarup, guna, Rasapanchak. Doshaghnata. Rogghnata, Sansthanik Karma, Amayik Prayog, Matra and Formulation.

⌘⌘⌘

2. लघुत्तरी प्रश्न (सात पैकी कोणतेही सहा) : [6 × 5 = 30]

Short answer question (**any six** out of **seven**) :

a) वर्धमान पिप्पली रसायन स्पष्ट करून त्याची रोगघ्नता लिहा.

Write about Vardhaman Pippali Rasayan & its Indications.

b) श्वासहर कर्म करणारी कोणतेही 2 द्रव्ये लिहून त्याची रसपंचकानुसार कार्यकारण मिमांसा स्पष्ट करा.

Write any two Shwasahara dravya & explain about its action according to Rasapanchaka.

c) रोहीतक आणि शरपुंखा या द्रव्याच्या प्लीहघ्न कर्माबद्यल स्पष्टीकरण दया.

Explain about Pleehaghna action of Rohitaka and Sharapunkha.

d) मधुवर्ग स्पष्ट करा.

Write about Madhuvarga.

e) चंदनाचे दोन प्रकार कोणते हे Latin name, family आणि कर्मानुसार लिहा.

Write 2 types of Chandan along with its Latin name, family & Karma.

f) हरितकी या द्रव्याचे संस्कारानुसार कर्म स्पष्ट करा.

Write karma of Haritaki according to its Sanskaras.

g) Carminative आणि laxative ची Pharmacology थोडक्यात लिहा.

Write in brief about Pharmacology of Carminative & laxative.

SECTION - "B" (45 Marks)

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न (चार पैकी कोणतेही तीन) : [3 × 15 = 45]

Long answer question (**any three** out of **four**) :

a) उत्पत्तिस्थान, गण, स्वरूप, Latin name, Family गुण, कर्म, प्रयोग, रासायनिक संघटन, प्रयोज्यांग, मात्रा, पर्यायी नावं व सार्थकता, आमयिक उपयोग, कल्प, आकृती च्या आधारे आरग्वध या द्रव्याचे वर्णन करा.

Describe in detail of Aragvadha using the following point : Habitat, Gana, Swaroop, Latin name, Family, Guna, Karma, Proyoga, Chemical constituent, Useful part, Dose, Synonyms & its meaning, Amayika upayog, Formulation & figure.

Second B.A.M.S. (2010/2012/2017) Examination, Winter - 2023
(Phase - II)
DRAVYAGUNA VIGYAN - II

Total Duration : 3 Hours Total Marks : 90

Instructions :
1) *Use **black** ball point pen only.*
2) *Do not write anything on the **blank portion of the question paper**. If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.*
3) ***All** questions are **compulsory.***
4) *The number to the **right** indicates **full** marks.*
5) *Draw diagrams **wherever** necessary.*
6) *Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.*
7) *Use a common answer book for all sections.*

<u>SECTION - "A"</u> (45 Marks)

1. **लघुत्तरी प्रश्न (सहा पैकी कोणतेही पाच) :** **[5 × 3 = 15]**

Short answer question (**any five** out of **six**) :

a) **कंपिल्लक या द्रव्याचे प्रातीस्थान आणि प्रयोज्यांगाचे वर्णन करा.**
Write Habitat and useful part of Kampillaka.

b) **पलाश या द्रव्याचे संस्कृत नाव,** English Name **आणि** family **लिहा.**
Write Sanskrit name, English Name & family of Palash.

c) **गुंजा, भल्लातक व कुपिलू ची औषधी मात्रा लिहा.**
Write medical dose of Gunja, Palash and Kupilu.

d) **खदिर सार निर्माण विधी लिहा.**
Write the manufacturing process of Khadira-sara.

e) **आमलकी द्रव्याचे रसपंचक लिहून रसायन कर्म स्पष्ट करा.**
Write Rasa-panchak of Amalaki & explain its Rasayan Karma.

f) Subcutaneous route **लिहून उदाहरण दया.**
Write Subcutaneous route with example.

SECTION "B" (45 Marks)

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न (चार पैकी कोणतेही **तीन**): [3 × 15 = 45]

Long answer questions (**any three** out of four):

a) द्रव्याची निरुक्ति, लक्षणे, पांचभौतिक निष्पत्ती, औषधत्व वर्णन करुन द्रव्यांचे वर्गीकरण सविस्तर वर्णन करा.

Describe the types of Antimicrobials drugs.

b) खालीलपैकी कोणतेही पाच कर्म सोदाहरण वर्णन करा.

1. अनुलोमन, 2.संशमन, 3. प्रमाथी, 4. मदकारी, 5. व्यवायी, 6. ग्राही.

Write in detail about any five of following karmas with examples.

1. Anuloman, 2. Samshaman, 3. Pramathi, 4. Madakari, 5. Vyavayi, 6. Grahi.

c) खालीलपैकी एका रसाचे उत्पत्ती, लक्षणे, गुणकर्म, अतियोग लक्षणे, रसकर्मापवाद व स्कंध या मुद्यांच्या आधारे सविस्तर वर्णन करा.

"मधुर किंवा लवण"

Write in detail about any one Rasa with help of following points - Utpatti, Lakshana, Gunakrama, Atiyoga lakshana, Rasa Karmapvada and skandha.

'Madhur' or 'Lavana'

d) आधुनिक शास्त्रानुसार Anti-inflammatory drugs चे खालील मुद्यांच्या आधारे सविस्तर वर्णन करा.

मेकॅनिझम ऑफ ॲक्शन, डोस, थेरापेटिक युजेस, ॲडव्हर्स रिॲक्शन, कॉन्ट्राइंडिकेशन

Describe Anti-inflammatory drugs on the basis of following points.

Mechanism of action, Dose, Therapeutic uses, Adverse reactions, contraindications.

OOOO

e) स्पष्ट करा –

पञ्चभूतात्मके देहे हयाहारः पाञ्चभौतिकः ।

विपक्व : पञ्चधा सम्यक् स्वान् गुणानभिवर्धयेत् ॥ – सु. सू. 46/526

Explain -

पञ्चभूतात्मके देहे हयाहारः पाञ्चभौतिकः ।

विपक्व : पञ्चधा सम्यक् स्वान् गुणानभिवर्धयेत् ॥ – सु. सू. 46/526

f) स्पष्ट करा – कषाय व महाकषाय व्याख्या व संज्ञा.

Explain Kashay and Mahakashay - definition and number.

2. लघुत्तरी प्रश्न (सात पैकी कोणतेही सहा): [6 × 5 = 30]

Short answer question (**any six** out of seven):

a) विरूद्ध द्रव्यसेवनजनित उपद्रवांच्या निराकरणाचे उपाय लिहा.

Explain the solutions or therapeutic measures of the adverse effects of consumption of Viruddha dravya.

b) द्रव्य संग्रह विधी व प्रयोज्यांगानुसार द्रव्य संग्रह काल वर्णन करा.

Describe methods of collection & period of collection & preservation of dravyas according to prayojjyangas.

c) श्राजनिघण्टुनुसार द्रव्य नामकरणाचे आधार सोदाहरण वर्णन करा.

Describe the basic aspects for nomenclature of dravyas according to 'Raj Nighantu'.

d) एकदेशसाध्यत्व, रसानुग्रह, इतराव्हय या संज्ञा स्पष्ट करा.

Explain the terms Ekadeshasdhyatwa, Rasanugraha and Itarahvaya.

e) सामान्य विशेष सिद्धांताच्या आधारे द्रव्याचे औषधत्व स्पष्ट करा.

Explain 'Aushadhatva of Dravya' on the basis of Samanya vishesh Siddhanta.

f) गुणवीर्यवाद व कर्मवीर्यवाद लिहा.

Write about 'Gunaviryavada' and 'Karmaviryavada'.

g) "पंचवल्कल" व "चतुर्बीज" सविस्तर लिहा.

Describe 'Panchavalkala' and 'Chaturbeej' in detail.

[Total No. of Pages : 3

03231A

SECOND B.A.M.S. (2010)/(2012)/(2017) Examination, Winter - 2023
(Phase - II)
DRAVYAGUN VIGYAN - I

Total Duration : 3 Hours | Total Marks : 90

Instructions :
1) *Use **black** ball point pen only.*
2) ***Do not** write anything on the **blank portion of the question paper.** If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.*
3) ***All** questions are **compulsory.***
4) *The number to the **right** indicates **full** marks.*
5) *Draw diagrams **wherever** necessary.*
6) *Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.*
7) *Use a common answer book for all sections.*

SECTION - "A" (45 Marks)

1. **लघुत्तरी प्रश्न (सहा पैकी कोणतेही पाच):** **[5 × 3 = 15]**

Short answer question (**any five** out of six):

a) **प्रयोगभेदानुसार द्रव्यांचे वर्गीकरण लिहा.**

Describe the classification of dravya according to Prayog.

b) **ऋतुनुसार रसांची उत्पत्ती वर्णन करा.**

Describe Rasottpatti according to rutus.

c) **वीर्याची व्याख्या व वीर्य उपलब्धि हेतु लिहा.**

Write the definition of Virya & Virya upalabdhi hetus.

d) **"यथारस विपाकवाद" वर्णन करा.**

Describe 'Yatharasa Vipakvada'.

b) श्वासहर कर्म आयुर्वेद व आधुनिक शास्त्रानुसार सोदाहण स्पष्ट करा.

Explain Shwasahara Karma with examples in detail according to Ayurved and Modern science.

c) वासा ह्या द्रव्याचे उत्पत्तिस्थान, गण, स्वरूप, Latin name, Family, गुण, कर्म, प्रयोग, रासायनिक संघटन, प्रयोज्यांग, मात्रा, पर्यायी नावं व सार्थकता, आमयिक उपयोग, कल्प, आकृती च्या आधारे सविस्तर वर्णन करा.

Describe in detail of Vasa using the following point: Habitat, Gana, Swaroop, Latin name, Family, Guna, Karma, Proyoga, Chemical constituent, Useful part, Dose, Synonyms & its meaning, Amayika upayog, Formulation & figure.

d) रासायनिक संघटनाच्या आधारे खालील द्रव्यांची कार्यकारण मिमांसा लिहा.

i) सर्पगंधा – उच्चरक्तदाब

ii) मदनफल – वामक

iii) धातकी – आसव अरिष्ट संधानकर्म

iv) मार्कंडिका – मलावष्टंभ

v) आमलकी – रसायन

Explain the Karyakaran mimansa with the help of Chemical composition of the following drugs.

i) Sarpagandha - Anti hypertensive

ii) Madanphala - Emetic

iii) Dhataki - as a Fermenting agent for Asava-Arista

iv) Markandika - Constipation

v) Amalaki - Rasayana

□□□

g) षडुषण घटकद्रव्ये गुणधर्म, उपयोग लिहा.

Describe Shadushan ingredients, guna and its uses.

h) फारमॅकोकाईनेटीक्स थोडक्यात वर्णन करा.

Explain Pharmacokinetics in brief.

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न : [4 × 10 = 40]

a) गुणाची व्याख्या लिहुन परादि गुण वर्णन करा व त्यांचे चिकित्सेतिल महत्व वर्णन करा.

Write definition of guna and describe Paradi guna and write down its importance in treatment.

b) कटुरस लक्षण, गुण लिहून दोष, धातू, मलावरील कर्म सविस्तर वर्णन करा.

Describe Katu rasa, lakshan, guna, action on dosha, dhatu, mala in deteail.

c) वीर्याची व्याख्या सांगून अष्टवीध वीर्यवाद स्पष्ट करा.

Define Virya and explain Ashtavidhviryavada.

d) फार्माकोलॉजी ची व्याख्या सांगुन त्याचे general principals वर्णन करा.

Define Pharmacology and explain general principals of Pharmacology.

⌘⌘⌘

[Total No. of Pages : 2

03204B

Second B.A.M.S. (2021) Examination, Winter - 2024 Phase - III

DRAVYAGUNA VIGYAN - II

Total Duration : Section A+B = 3 Hours

Section B Marks : 80

SECTION - B

Instructions :
1) *Use black ball point pen only.*
2) ***Do not** write anything on the **blank portion of the question paper.** If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.*
3) ***All** questions are **compulsory.***
4) *The number to the **right** indicates **full** marks.*
5) *Draw diagrams **wherever** necessary.*
6) *Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover the entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.*
7) *Use a common answer book for section B.*

2. लघुत्तरी प्रश्न : **[8 × 5 = 40]**

a) अश्वगंधा या द्रव्याचे लॅटिन नाव, फॅमिली, पर्यायी नावे आणि रसपंचक लिहा.

Write down latin name, family, synonyms and rasapanchaka of Ashwagandha.

b) ऋतुहरीतकीचे वर्णन करा.

Write down about Rutuharitaki.

c) सारिवा आणि मंजिष्ठा या वनस्पतींचे त्वचा रोगावरील महत्व स्पष्ट करा.

Write down the importance of Sariva and Manjishtha in Twacha vikar.

d) चित्रक द्रव्याचे लॅटिन नाव सांगुन त्याचे प्रकार आणि त्याचे कर्म सविस्तर लिहा.

Write down latin name of Chitraka, types of Chitraka and detail karma of it.

e) आर्द्रक आणि शुंठी यातील भेद स्पष्ट करुन त्यांचे कर्म लिहा.

Differentiate between Ardraka and Shunthi and specify their karma.

f) जटामांसी द्रव्याचे उत्पत्ती प्रदेश रसपंचक आणि त्याचे कर्म स्पष्ट करा.

Write down about Jatamansi dravyas distribution, Rasapanchak and its Karma.

g) वासा द्रव्याचे लॅटिन नाव सांगुन त्याचे रक्तपित्तावरील कर्म रसपंचकानुसार स्पष्ट करा.

Explain latin name and karma of Vasa on raktapitta according their Rasapanchaka.

h) कंपिल्लक द्रव्याचे लॅटिन नाव, फॅमिली, उपयुक्तांग, भेसळ सांगुन त्याचे कर्म स्पष्ट करा.

Write down latin name, family, useful part, adultant and karma of Kampillak.

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न : [4 × 10 = 40]

a) आरग्वध द्रव्याचे खालील मुद्यांच्या आधारे वर्णन करा : लॅटिन नेम, फॅमिली, गुण, पर्यायी नावे, स्वरुप, उपयुक्तांग, रसपंचक, दोषघ्नता, कर्म, आमयिक प्रयोग, मात्रा, रासायनिक संघटन कल्प.

Describe the detail about Aragwadh dravya according to following points: Latin name, family, gana, synonyms, swaroopa, used part, rasapanchak, doshaghnata, karma, amayik prayog, matra, chemical composition and Kalpa.

b) नागकेशर द्रव्यांचे खालील मुद्यांच्या आधारे वर्णन करा : लॅटिन नेम, फॅमिली, गुण, पर्यायी नावे, स्वरुप, उपयुक्तांग, रसपंचक, दोषघ्नता, कर्म, आमयिक प्रयोग, मात्रा, अनुपान, भेसळ आणि कल्प

Describe the detail about Naagkeshar dravya according to following points: Latin name, family, gana, synonyms, swaroopa, used part, rasapanchak, doshaghnata, karma, amayik prayog, matra, adultration and kalpa.

c) पिंपळी या द्रव्याचे आकृतीसहित सविस्तर वर्णन करुन 64-पिंपळी वर्णन करा.

Write in detail Pimpali with diagram and describe 64-pimpali.

d) गुग्गुळ या द्रव्याचे सविस्तर वर्णन करुन त्याच्या अॅटीकोलेस्ट्रेमिक या कर्माबद्दल सविस्तर लिहा.

Describe in detail about the drug Guggulu along with its Anti-cholesteremic effect.

[Total No. of Pages : 3

03231(B)

101849

Second B.A.M.S. (2010)/(2012)/(2017) Examination, Summer - 2025
Phase - II
DRAVYAGUNA VIGYAN - II

Total Duration : 3 Hours Total Marks : 90

Instructions : *1) Use **black** ball point pen only.*
*2) **Do not** write anything on the **blank portion of the question paper.** If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.*
*3) **All** questions are **compulsory.***
*4) The number to the **right** indicates **full** marks.*
*5) Draw diagrams **wherever** necessary.*
6) Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.
7) Use a common answerbook for all sections.

SECTION - "A" (45 Marks)

1. लघुत्तरी प्रश्न (सहा पैकी कोणतेही पाच) : [5 × 3 = 15]
Short answer questions (any **five** out of **six**) :
a) अतिविषा शास्त्रीय नाव, कल्प, मात्रा लिहा.
Write Latin name, formulation, dose of Ativisha.
b) मरिच कुल आणि रसपचक लिहा.
Write family and Raspanchaka of Maricha.
c) गोक्षुर स्वरुप, प्रकार, कल्प लिहा.
Write Habit, type and formulation of Gokshura.
d) अग्र्य कर्म चरकानुसार लिहा. चित्रक, मदनफल, त्रिवृत्त
Write Agrya karma according to Charaka , Chitraka, Madanphala, Trivrutta.
e) प्रमुख रासायनिक संगठन लिहा – मलिकच्छ सर्पगंधा, दाडिम
Write important chemical constituent of Kapikachu, Sarpagandha, Dadima.
f) भूम्यामलकीचे शास्त्रीय नाव, रोगघ्नता लिहा.
Write Latin name and indication of Bhumyamalaki.

2. लघुत्तरी प्रश्न (सात पैकी कोणतेही सहा) : [6 × 5 = 30]

Short answer questions (any **six** out of **seven**) :

a) ऋतुहरीतकी वर्णन करा.

Describe Rutu-Haritaki.

b) मृगश्रृंगाचे गुण, कर्म, उपयोग लिहा.

Write properties, action, uses of Mrigashrunga.

c) शोथ व्याधीमध्ये कर्मुकत्व असणाऱ्या दोन वनस्पती लिहा.

Write two plants used in treatment of shotha with their action.

d) दुग्धवर्ग लिहा.

Write Dughdha Varga.

e) कुटज गण, पर्याय नाव, प्रकार व प्रमुख कर्म लिहा.

Write classification, synonyms, type and important action of Kutaja.

f) हिंगु वनस्पतीचा संग्रहण विधी, स्वरुप, रोगघ्नता, मात्रा लिहा.

Write collection method, habit, indication and dose of Hingu.

g) वचा प्रकार, पर्याय नाव, रसपंचक, कल्प लिहा.

Write type, synonyms, rasapanchaka, formulation of Vacha.

SECTION - "B" (45 Marks)

3. दिर्घोत्तरी प्रश्न (चार पैकी कोणतेही तीन) : [3 × 15 = 45]

Long answer questions (any **three** out of **four**) :

a) आमलकी, गुग्गुलु, गुडुचीचे रसायन कर्म रसपंचक व रासायनिक संगठनाच्या आधारे लिहा.

Write Rasayan Action of Aamalaki, Guggulu, Guduchi on the basis of Rasapanchaka.

b) खालील मुद्दयांच्या आधारे यष्टीमधु वर्णन करा. शास्त्रीय नाव, कुल, गण, पर्याय, स्वरुप, उत्पत्तीस्थान, प्रयोज्यांग, प्रकार, रसपंचक, रासायनिक संगठन, दोषघ्नता, कर्म–बाह्य/आभ्यंतर, रोगघ्नता, मात्रा, कल्प, आमयिक प्रयोग.

Describe Yashtimadhu on following points - Latin name, family, classification, synonyms, habit, habitat, useful part, type, rasapanchaka, chemical constituent, doshaghnata, action external / internal, indication, dose, formulation, therapeutic uses.

c) खालील कर्म रसपंचक व प्रमुख रायायनिक संगठनाच्या आधारे स्पष्ट करा.

i) वरूण – अश्मरीहर

ii) ज्योतिष्मती – मेध्य

iii) वासा – रक्तपित्त

iv) कंटकारी – कासहर

101849

v) गुडुची – वातरक्तहर

Explain following action on the basis of Rasapanchaka and important phytoconstituent

i) Varuna - Ashmarihara

ii) Jyotishmati - Medhya

iii) Vasa - Raktapitta

iv) Kantakari - Kasahara

v) Guduchi - Vataraktahara

d) खालील मुद्दयांच्या आधारे बृहती लिहा – शास्त्रीय नांव, कुल, गण, पर्याय, स्वरुप, उत्पत्तीस्थान, प्रयोज्यांग, रसपंचक, रासायनिक संगठन, दोषघ्नता, कर्म, रोगघ्नता, मात्रा, कल्प.

Write Bruhati on the basis of following points - Latin Name, family, classification, habit, habitat, useful part, rasapanchaka, chemical constituent, doshaghnata, action, indication, dose, formulation.

⌘⌘⌘

[Total No. of Pages : 2

101939

3231A

Second B.A.M.S. (2010)/(2012)/(2017) Examination, Winter - 2025
Phase - III
DRAVYAGUNA VIGYAN - I

Total Duration : 3 Hours Total Marks : 90

Instructions : 1) *Use **black** ball point pen only.*
2) ***Do not** write anything on the **blank portion of the question paper.** If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.*
3) ***All** questions are **compulsory.***
4) *The number to the **right** indicates **full** marks.*
5) *Draw diagrams **wherever** necessary.*
6) *Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.*
7) *Use a common answerbook for all sections.*

SECTION - A (45 Marks)

1. लघूत्तरी प्रश्न (सहा पैकी कोणतेही पाच) : [5 × 3 = 15]

Short answer question (any five out of six):

a) रसनिरुक्ती लिहून आहारामधील रसक्रम लिहा.

Define Rasa and write Rasa-Krama in Ahara.

b) अवस्थापाक आणि विपाक मधील फरक लिहा.

Differentiate between Avasthapaka and Vipaka.

c) वीर्य व्याख्या लिहनू अष्टविध वीर्य लिहा.

Define the term Veerya along with Astavidha Veerya.

d) समानप्रत्ययारब्ध म्हणजे काय? उदाहरणासह स्पष्ट करा.

Define Samana Pratyayarabdha dravya along with suitable example.

e) व्यवायी आणि विकासी कर्म व्याख्या उदाहरणासहित लिहा.

Define the Karma Vyavayi and Vikasi along with suitable example.

f) दशेमानि गणाचे महत्त्व लिहा.

Write down the importance of Dashemani Gana.

Winter-2025 D. 03/01/2025

03204A

SECOND B.A.M.S. (2021) EXAMINATIONS

DRAVYAGUNA VIGYAN - I

Total Time : 3 Hrs. **Total Marks : 80**

Instructions :
1) *Use black ball point pen only.*
2) *Do not write anything on the blank portion of the question paper. If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.*
3) *All questions are compulsory.*
4) *The number to the right indicates full marks.*
5) *Draw diagrams wherever necessary.*
6) *Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. This format is a mere guideline. Questions from the syllabus can be asked in any paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus, as this format and distribution has been given only for the sake of placement.*
7) *Use a common answer book for all sections.*

SECTION " B" (80 MARKS)

2. लघुत्तरी प्रश्न **(8 x 5 = 40)**

a) योनिभेदाने द्रव्यवर्गीकरण सोदाहरण लिहा.
Describe drug classification based on Yoni-bhed with relative examples.

b) त्रिविध विपाक लिहून विपाकाचे क्लिनीकल ॲप्लीकेशन्स लिहा.
Explain Trividha vipak along with clinical applications.

c) वीर्योपलब्धी वर्णन करा.
Explain Veeryoplabdhi

d) प्रभावाचे क्लिनीकल ॲप्लीकेशन्स लिहुन रिसर्च अपडेट्स लिहा.
Describe clinical applications of Prabhav and research updates.

e) दशेमानि वयस्थापन द्रव्य व कर्म लिहा.
Explain dashemani Vayasthapan dravya and its karma.

f) Mechanism of drug action थोडक्यात लिहा.
Explain Mechanism of drug action in brief.

g) कंटकपंचमूळ घटकद्रव्य, गुणकर्म व उपयोग लिहा.
Explain "Kantakpanchamool composition-gunakarmas and uses.

h) फॉरमॅकोडायनामिक्स थोडक्यात लिहा.
Write down pharmacodynamics in brief.

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न **(4 x 10 = 40)**

a) परादिगुण सोदाहरण वर्णन करुन क्लिनीकल ॲप्लीकेशन्स व रिसर्च अपडेट्स सविस्तर लिहा.
Explain Paradiguna with examples and write down clinical applications and research updates in detail.

b) तिक्तरस लक्षण गुण लिहून दोष धातु मलावरील कर्म तसेच क्लिनीकल ॲप्लीकेशन्स व रिसर्च अपडेट्स सविस्तर लिहा.
Describe Tikta-Rasa lakshan guna alongwith action on dosha dhatu and mala with clinical applications and research updates in detail.

PTO

c) खालील कर्माचे सविस्तर वर्णन करून क्लिनीकल ॲप्लीकेशन्स व रिसर्च अपडेट्स सोदाहरण लिहा.

१) संशोधन

२) संशमन

Explain following Karma in detail along with clinical applications and research updates with examples.

1) Samshodhan
2) Samshaman

d) थोडक्यात टिपा लिहा - ड्रग्स फॉर रेस्पिरेटरी डिस्ऑर्डर्स.

१) ब्रॉंकोडायलेटर्स

२) एअरोसोल्स / इन्हेलंट्स

३) एक्स्पेक्टोरंट्स

४) ॲंटीटस्सीव्ह ड्रग्स

Write a short note on drugs for respiratory disorders

1) Bronchodilators
2) Aerosols / Inhalants
3) Expectorants
4) Antitussive drugs.

---

17. शतावरी घृताचा उपयोग .... व्याधीसाठी सांगितला आहे.

A) हृदरोग
B) सूतिकारोग
C) मानसिक व्याधी
D) बालरोग

Shatavari Ghrita is indicated in ....

A) Cardiac disease
B) Sutika Roga
C) Mental disorder
D) Peadiatric disease

18. सहपानाचा उपयोग .... केला जातो.

A) औषधासह
B) औषधानंतर
C) औषधापूर्वी
D) वरील पैकी सर्व

Sahapana is administered..........

A) Along with medicine
B) After the medicine
C) Before medicine
D) All of the above

19. चूर्ण कल्पनेचा वापर .... मार्गाद्वारे केला जातो.

A) मुख
B) त्वक
C) दोन्ही
D) वरीलपैकी नाही

Churna Kalpana is administered through .... Route.

A) Oral
B) Skin
C) Both
D) None of the above

20. फार्माकोव्हिजिलन्स कार्यक्रमाद्वारे .... प्रणाली मधील औषधांविषयी निरीक्षण केले जाते.

A) आयुर्वेद
B) युनानी
C) सिद्ध
D) वरीलपैकी सर्व

Pharmacovigilance Programme monitors drug of .... stream.

A) Ayurveda
B) Unani
C) Siddha
D) All of the above